

Köszöntő

A kedves Olvasó egy korábban már megjelenő folyóirat új folyamának első számát tartja a kezében. A Fordulat 1985-ben jelent meg először egy szűk értelmiségi-szakkollégiumi közösség szakmai lapjaként. Huszonhárom évvel később a már folyóiratként újrainduló lap nem kisebb motivációval jelenik meg, mint elődje: egy olyan korban kíván a társadalomtudományi folyóiratok piacán markáns szellemi felhajtóerőként és közösségépítőként jelen lenni, mely kor világnézete korántsem olvasható ki egyértelműen a történelmi folyamatokból.

A Fordulat születési helye és bölcsője a hosszú múltra visszatekintő Társadalomelméleti Kollégium. Ez a szakkollégium mindig is megtartotta szellemi elköteleződését a kritikai hagyomány mellett, de – megpróbálva elkerülni a dogmatizmus csapdait – a történelmi kontextusra reflektálva folyamatosan újraértelmezte azt. A Fordulat társadalomelméleti folyóiratként ebből az elköteleződésből és ambícióból kíván meríteni. Ez a szándék és látásmód meghatározott értékvalasztást feltételez. A kritikai társadalomtudomány kimondatlanul is többet akar, mint megismerni és leírni. Már sajátos megközelítési módjában benne rejlik a társadalmi valóság meghaladásának igénye valamely Sollen jegyében. Egy társadalomtudományi folyóirat azonban a problémák megszólításán túl többre nem vállalkozhat.

Éppen az utóbbi évtizedek ideológiai hegemóniáját követő világnézeti pluralitás tanította meg az értelmiséget arra, hogy egyrészt a társadalom egyetlen nézőpont felőli megközelítése nem más, mint „hamis tudat”, másrészt, hogy nem lehet egy elképzelt jövő felől olvasni korunk társadalmi folyamatait. Egyet lehet érteni Göran Therbornnal, aki szerint „amikor valamely alternatív jövő eltűnik vagy kifakul, akkor a gyökerek, a tapasztalat és a háttér válik fontossá”. Ugyanakkor ezen gyökerek elméleti kikezdésére is sor került már, és ma leginkább a revízió igazságának elismerése van napirenden. A Fordulat a kritikai társadalomelmélet módszerével összhangban a tudományágak közötti átjárhatóságot kívánja – nem csak elméletileg, hanem a gyakorlatból vett példák segítségével – illusztrálni. Ugyanakkor fenntartja magának azt a jogot, melyet Karl Marx így fogalmazott meg A hegeli államjog kritikája című művében: „Hegelt nem azért kell hibáztatni, mert a modern állam lényegét úgy ábrázolja, ahogy van, hanem azért, mert azt, ami van, az állam lényegének tünteti fel.” Ebből is kitűnik, hogy a Fordulat az interdiszciplinaritás ellenére sem mond le a fennálló társadalmi viszonyok kritikájáról.

A Fordulat hozzá kíván járulni a társadalomtudományon belüli „paradigmaegyeztetéshez”, s nem zárkózik el a saját háttéréül szolgáló elméleti iskolák, nézetek revíziójától sem.

A nyolcvanas évek Fordulata a kopott és szürke kelet-európai modernitás válsága idején kezdte meg működését. Régiókat mára viszont a modern és posztmodern átmenetének problémahalmaza kínozza és foglalkoztatja. Ebben a helyzetben a Fordulat célja nem is lehet más, mint a plurális valóság adekvát leírása, az összekuszálódott modernitás kibontása. További kutatási területe azon struktúrák és hatalmi viszony leírása, melyek veszélyeztetik az egyes ember autonómiáját.

Szemben a kelet-európai értelmiség évtizedek óta önmaga elé állított csapdahelyzetével, szerzőink a tudományosság fogalmi keretei között kívánnak maradni, és elméleti következtetéseikkel nem akarnak átvándorolni a politika szűkszavú és redukált világába. Ez nem jelenti azt, hogy a folyóirat univerzálissá tenné szemléletmódjában az esetlegesség „politikáját”. A történelem kataklizmái megtanították nekünk, hogy „nincs ártatlan világnézet”. Ezt követően a szellemi dekonjunkúra és a politika egymásra találásának – lásd „az ideológiák vége” programja – egyik rejtett mondanivalója lett, hogy nincs laikus világnézet sem. Minden egyes ideológia tartalmaz egy rejtett üzenetet a politikáról is. Nem lehetnek illúzióink afelől, hogy a korszak versengő eszméi nem a tudományos ráhatástól függetlenül tesznek szert motivációs bázisukra. S ezzel a Fordulat szerzői is tisztában vannak.

Reméljük, Olvasóink értékelné fogják igyekezetünket és elköteleződésünket egy a kritikára jócskán megérett világban.

a szerkesztők